

اسناد بین‌المللی

• اشاره

امروزه ابعاد روابط تجاری بین المللی، بیش از پیش گسترش یافته است. امکان دارد متبایعین، اتباع کشورهای مختلف باشند و یا مبیع در کشوری غیر از کشور محل فعالیت یا اقامت مشتری تسلیم گردد. بنابراین، تأدیه ثمن و تسلیم مبیع با پیچیدگی‌هایی روبرو است و آثار ویژه‌ای را به دنبال خواهد داشت.

حقوق بین‌الملل، اصول و مقرراتی را در این زمینه پیش‌بینی نموده که در کشورهای مختلف و در خصوص روابط حقوقی که متضمن عنصر بین‌المللی است، به‌موقع اجرا گذارده می‌شود.

مقرراتی که توسط مقامات ملی وضع می‌شوند، ممکن است این‌گونه روابط را در برگیرند؛ ولی در واقع، این مقررات همان قواعد و اصول حقوق ملی‌اند و کاربرد محدودی دارند، در حالی‌که برخی از مقررات بین‌المللی در همه کشورهای رسمیت یافته و به نحو متداول شکل به اجرا

می‌آیند. کنوانسیون بیع بین‌المللی کالا مورخ 1980، یک موافقتنامه برای وضع قانون متحدالشکل بین‌المللی در این راستا است.

به دلیل عدم موفقیت کنوانسیونهای لاهه 1964، کمیسیون حقوق تجارت بین‌الملل سازمان ملل متحد، مأمور تهیه طرحی نو گردید. پس از سالها کار مستمر بر روی این طرح، به تاریخ 10 مارس 1980، کنفرانس سازمان ملل در وین پایتخت اتریش برگزار شد. در این کنفرانس، نمایندگان 62 کشور با نظامهای اقتصادی، سیاسی و حقوقی مختلف و همچنین ناظران برخی سازمانهای خاص و نمایندگان سازمانهای دولتی و غیردولتی شرکت جستند. این کنفرانس در چهارچوب کار کمیسیون حقوق تجارت بین‌الملل سازمان ملل (آنسیترال) از مقررات مختلف، از جمله مقررات کنوانسیونهای لاهه 1964 و برخی مقررات نوین راجع به بیع بین‌المللی، بهره‌گرفت و کنوانسیون بیع بین‌المللی کالا را در 11 آوریل 1980 به تصویب رساند. کنوانسیون اخیر، حاصل دهها سال کوشش در جهت وضع مقررات

متحدالشکل ناظر بر قراردادها بیع بین‌المللی کالا است. کنفرانس سابق‌الذکر همچنین «پروتکل اصلاحی کنوانسیون مرور زمان» را به منظور همسو کردن قلمرو آن با این کنوانسیون، مورد تصویب قرار داد.

کار متخصصان شرکت‌کننده در کنفرانس، بس دشوار بود. عدم استقبال از کنوانسیون بیع کالا مصوب 1964، هشدار بود تا متخصصان مزبور بیش از پیش بر دقت خود بیفزایند و با مدد گرفتن از عرف و عادت و گرایش‌های رایج تجارت بین‌الملل، مقرراتی تدوین نمایند که موجبات سرعت و سهولت و تقویت اعتبار در روابط تجاری بین‌المللی را فراهم سازد و مقبولیت جهانی آن را اساس کار قرار دهد.

کنوانسیون 1980 بیع بین‌المللی کالا مشتمل بر چهار فصل و 101 ماده است و گستره وسیعی از موضوعات حقوق بیع، بویژه انعقاد یا تشکیل قرارداد بیع، حقوق و تعهدات بایع و مشتری، انتقال ضمان معاوضی، راه‌های جبران خسارت ناشی از نقض قرارداد و موارد عدم مسئولیت را مورد بررسی و تحت پوشش قراردادها و ضمناً

برخی از اقسام بیع را از دایره شمول خود خارج نموده است (ماده 25 کنوانسیون). مقدمه کنوانسیون، تصویب مقررات متحدالشکل ناظر بر قرارداد های بیع بین المللی کالا را با ملحوظ داشتن نظام های مختلف اجتماعی، اقتصادی و حقوقی به منظور رفع موانع حقوق تجارت بین الملل، اعتلاء و توسعه تجارت بین الملل، ایجاد نظم نوین اقتصادی در عرصه بین المللی و گسترش تجارت بین الملل با رعایت برابری و نفع متقابل جهت ارتقای مناسبات دوستانه بین دولتها، به عنوان برخی از اهداف مهم خود ذکر نموده است. بدیهی است امضای این نوع کنوانسیونها و تبلور مقررات آنها در نظام های حقوقی داخلی کشورها میتواند مذبح بین المللی حقوق تجارت متحدالشکل گردد.

این کنوانسیون، مسلماً گام مهمی در جهت استفاده از مقررات سازمانجیافته و منطقی معاملات بین المللی است و حسن آن این است که از عرف و عادت و گرایشهای رایج تجارت بین الملل الهام گرفته و افزون بر این، توازنی کافی بین حقوق

ملي آمره و نظم عمومي و همچنين آزادي ارادة طرفين برقرار نموده است؛ از جمله ماده 6 کنوانسيون در اين زمينه، با تفويض اختياراتي، به طرفين حق داده است تا «شمول کنوانسيون را نفي يا از آثار هر يك از مقررات آن عدول نموده و يا آنها را تغيير دهند».

به هر تقدير، بحث تفصيلي و تحليلي پيرامون ابعداد، نوآوريها و امتيازات مختلف کنوانسيون و نقش مهم آن در توسعه و تسهيل روابط تجاري بين المللي، مستلزم فرصت موسع و مجال ديگري است. ضمناً ترجمه فارسي کنوانسيون از متن انگليسي آن به عمل آمده و چون کنوانسيون يك متن حقيقي - فني بوده و به لسان متداول در قانون نويسي، تحريه يافته است، لذا به دقت و وسواس حقيقي در ترجمه متن، بيش از رواني و سلاست بيان پاي بند بوده ايم، هر چند تلاش فراواني شده که مفاهيم بخوبي منتقل گردد. با اين همه ترديدي نيست که ترجمه مذکور هنوز خالي از نقص و اشکال نبوده و محتاج اظهار نظر صاحب نظران خواهد بود.

دولت ايران هنوز به اين كنوانسيون
ملحق نشده است.
«مجلة حقوقي»